

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/lodz/konkursy-i-projekty/gry-miejskie-i-konkursy/190893,Wyjazd-na-Monte-Cassino-dla-laureatow-konkursu-IPN-Ocaleni-z-nieludzkiej-ziemi-P.html>

03.05.2024, 07:44

Wjazd na Monte Cassino dla laureatów konkursu IPN „Ocaleni z »niełudzkiej ziemi«. Polskie dzieci na tułaczach szlakach 1940-1950” - 4-10 września 2023

W pierwszych dniach września br. wraz z grupą sześćdziesięciu osób - opiekunami i młodzieżą ze szkół średnich regionu łódzkiego - laureatami konkursu IPN „Ocaleni z »niełudzkiej ziemi«. Polskie dzieci na tułaczach szlakach 1940-1950” - uczestniczyliśmy w sfinansowanej przez Ministerstwo Edukacji i Nauki wyprawie edukacyjnej na Polskie Cmentarze Wojenne we Włoszech.

Młodzież odwiedziła klasztor benedyktyński, a także złożyła kwiaty i zapaliła znicze na Polskim Cmentarzu Wojennym na Monte Cassino. Założone w 529 r. przez rzymskiego arystokratę św. Benedykta z Nursji opactwo znajduje się na szczycie górującym nad największym miejscem doliny rzeki Liri. W czasie II wojny światowej było kluczowym punktem w niemieckim systemie fortyfikacyjnym (Linia Gustawa) broniącym drogi na Rzym. Niemcy wykorzystywali naturalne cechy obronne otaczających je wzgórz, stanowiących swoiste fortece. Główne bastiony stanowiły wzgórze 593 i wzgórze San Angelo, obronie sprzyjały nurty wąskiej, rwącej, o urwistych brzegach rzeki Rapido. Od 17 stycznia 1944 r. ruszyły alianckie natarcia na Linie Gustawa - uczestniczyły w nim oddziały

francuskie złożone w przeważającej części z Marokańczyków, Algierczyków i Tunezyjczyków, amerykańskie, brytyjskie z elitarnymi jednostkami Gurkhów oraz z oddziałami hinduskimi, kanadyjskie i nowozelandzkie – mające w swych szeregach żołnierzy maoryskich. Niemcom udawało się utrzymać pozycje, straty w batalionach alianckich wynosiły do 91 procent obsady. W czasie walk Niemcy mieli zakaz wchodzenia na teren klasztoru, obowiązywała niepisana umowa o chronieniu zabytków kultury na terenie Włoch. Do sztabu alianckiego przedostała się jednak niesprawdzona informacja, że Niemcy mają w klasztorze swoich obserwatorów. Mimo zażartego sporu, marsz. Alexander, głównodowodzący sił alianckich w rejonie Morza Śródziemnego wydał zgodę na bombardowanie. 15 lutego 1944 r. samoloty amerykańskie zrzuciły na klasztor 576 ton bomb, zamieniając go w stos gruzów i zabijając setki włoskich cywilów. To jednak nie przyspieszyło zwycięstwa, gdyż niemieccy żołnierze umocnili się w klasztornych ruinach i zaciekle odpierali kolejne alianckie natarcia.

Polscy żołnierze II Korpusu gen. Władysława Andersa wzięli udział w czwartej bitwie o Monte Cassino, od nocy z 11 na 12 do 18 maja 1944 r. Dla nich była to pierwsza duża bitwa i choć postawiono przed nimi najtrudniejsze zadanie, zakończyła się zdobyciem ruin klasztoru. Polacy weszli na jego teren przed oddziałami francuskimi i brytyjskimi. Symbolicznym momentem było zatknięcie na gruzach klasztoru polskiej flagi i odegranie 18 maja w samo południe przez plut. Emila Czecha hejnału mariackiego, ogłaszającego zwycięstwo polskich żołnierzy. W kolejnych dniach zdobyto okalające wzgórza i otwarto drogę na Rzym. W bojach o Monte Cassino i sąsiadujące z nim wzgórza uczestniczyli m.in. żołnierze z 5. Kresowej Dywizji Piechoty, 3. Dywizji Strzelców Karpackich i czołgiści z 4. Pułku Pancernego „Skorpion”. Łączna liczba strat polskich pod Monte Cassino – w najbardziej zaciętej w II wojnie światowej bitwie z Wehrmachtem na froncie zachodnim – wynosiła 924 zabitych i 2930 rannych. W czasie uroczystości 18 maja 1944 r. Gwidon Borucki zaśpiewał po raz pierwszy pieśń *Czerwone maki na Monte Cassino*, skomponowaną przez Alfreda Schütza do słów Feliksa Konarskiego, Ref-Rena (pisana była w czasie walk). Polscy żołnierze wzięli udział w odbudowie klasztoru, a także w budowie polskiego cmentarza wojennego. 1 września 1945 r. dokonano uroczystego poświęcenia nekropolii, zbudowanej według projektu architektów Hryniewicza i Skolimowskiego, pod nadzorem inż. Romana Wajdy, uczestnika bitwy. Spoczywa tu 1072 polskich żołnierzy.

Części oficjalnej uczniowskiej wizyty na Monte Cassino towarzyszyły następnego dnia zajęcia terenowe. Z Cairi na przedmieściach Cassino członkowie włoskiego stowarzyszenia Cassino Red Poppy poprowadzili grupę na 12-kilometrową „Cavendish Road”. Stworzona tu ścieżka edukacyjna prowadzi wzdłuż „Drogi Polskich Saperów” i poprzez „Widmo”, „Gardziel”, „Głowę Węża” wiedzie na wzgórze 593, skąd otwiera się widok na klasztor Monte Cassino. Są to miejsca, które zdobywali żołnierze 2. Korpusu.

Uczestnicy wyjazdu wzięli udział w spotkaniu z merem Cassino, a także obejrzeni film Tomasza Łysiaka *Monte Cassino. Ostatni rozdział* (2022). Uzupełnieniem były zajęcia edukacyjne przeprowadzone przez pracowników Oddziału IPN w Łodzi, którzy zaprezentowali grę-puzzle „First to Fight. Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie (1939-1945)”. Przedstawiciele stowarzyszenia „Cassino Red Poppy”, realizującego we włoskich szkołach lekcje o bitwie pod Monte Cassino, otrzymali egzemplarze polsko-angielskiej wersji gry „ZnajZnak Monte Cassino”.

Główny organizator wyprawy edukacyjnej – Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego – przekazał uczestnikom okolicznościowe wyróżnienia, natomiast opiekunowie [zwycięskich grup konkursowych](#) oraz pracownicy IPN zaangażowani w organizację przedsięwzięcia odebrali medale pamiątkowe wybite w 130 rocznicę urodzin gen. Władysława Andersa.

Kolejnego dnia młodzież odwiedziła Bazylikę Loretańską, a także złożyła kwiaty i zapaliła znicze na położonym u jej stóp polskim cmentarzu wojennym. W Loreto spoczywa 1081 żołnierzy 2. Korpusu Polskiego poległych na froncie adriatyckim, w bitwach o Ankonę i Loreto, nad rzeką Metauro oraz na Linii Gotów. Poświęcenie cmentarza odbyło się 6 maja 1946 r. i miało charakter uroczystości

ekumenicznej, ponieważ pochowano tam żołnierzy i oficerów wielu wyznań. Wśród poległych znalazł się nawet jeden muzułmanin – polski tatar pochodzący z Kresów. O związku poległych z Kresami przypomina wizerunek Matki Bożej Ostrobramskiej umieszczony na ołtarzu polowym w centralnej części cmentarza, którym opiekują się Siostry Nazaretanki. Spoczywa tutaj między innymi ppor. Zbigniew Okulicki, syn Leopolda, oficer 1. Pułku Artylerii Lekkiej, który poległ 8 lipca 1944 r. (mogiła nr 9A-20).

Z Loreto uczniowie udali się do Bolonii, gdzie uczcili pamięć pochowanych na największym spośród czterech polskich cmentarzy wojennych zlokalizowanych na ziemi włoskiej. Na bolońskiej nekropolii spoczywa 1432 żołnierzy 2. Korpusu, którzy zginęli na Linii Gotów, w Apeninie Emiliańskim oraz w rozgrywanej pomiędzy 9–21 kwietnia 1945 r. bitwie o Bolonię. Cmentarz powstał z inicjatywy gen. dyw. Władysława Andersa, a za jego wykonanie odpowiadali żołnierze 10. Batalionu Saperów 2. Korpusu. Poświęcenia nekropolii dokonał 12 października 1946 r. biskup połowy Polskich Sił Zbrojnych ks. Józef Gawlina.

Wyprawa sfinansowana została ze środków budżetu państwa przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki, w ramach Programu „Społeczna odpowiedzialność nauki II”.

Zdjęcia: Jacek Trajdos

7 września 2023: klasztor Monte Cassino

01

02

03

04

05

06

07

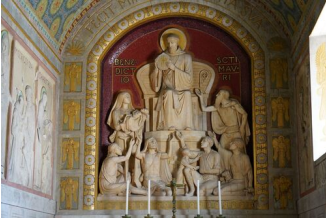
08

09

10

11

12

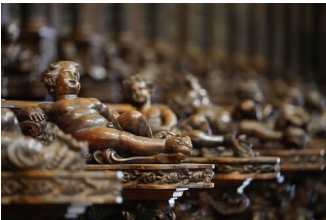
13

14

15

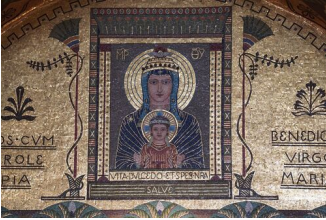
16

17

18

19

20

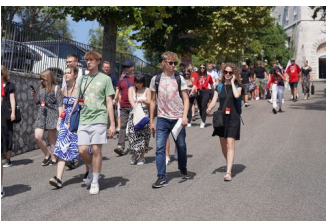
21

22

23

24

25

7 września 2023: Polski Cmentarz Wojenny na Monte Cassino

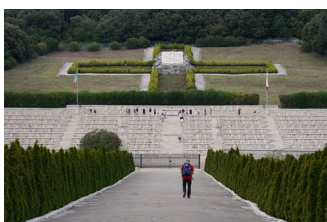
01

02

03

04

05

06

07

08

09

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

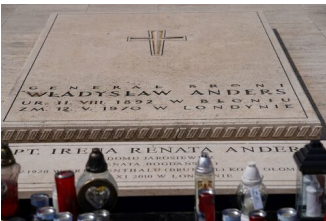
23

24

25

26

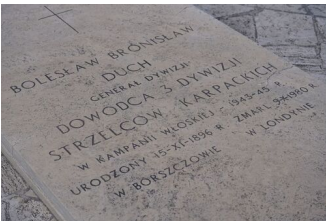
27

28

29

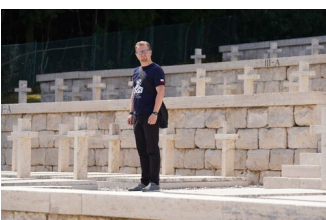
30

31

32

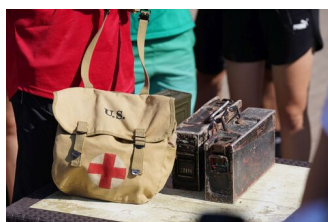

33

34

8 września 2023: Droga Polskich Saperów - Cavendish Road

01

02

03

04

05

06

07

08

09

10

11

12

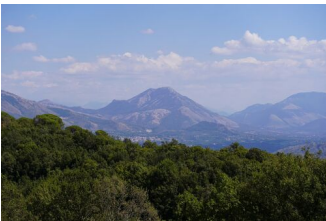
13

14

15

16

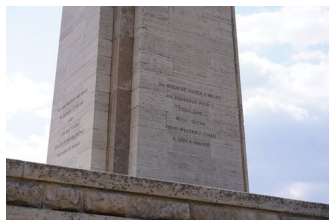
17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

8 września 2023: Cassino

01

02

03

04

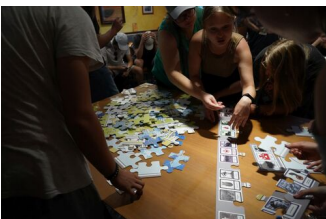
05

06

07

08

09

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

9 września 2023: Loreto

01

02

03

04

05

06

07

08

09

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

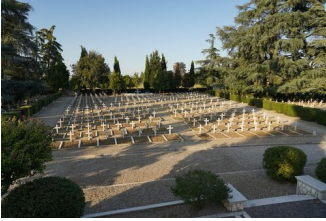
9 września 2023: Bolonia

01

02

03

04

05

06

07

08

09

10

11

12

13

14

15

16

[Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych w związku z uczestnictwem w wydarzeniu organizowanym przez Instytut](#)

zdjęcie zajawkowe

Opcje strony